

Eugène Ionesco: Plešasta pevka

(govorni nastop pri slovenščini)

O avtorju

Ionesco se je rodil 26. novembra 1912 v Romuniji, od 1913 do leta 1925 pa je živel v Franciji. Že pri 10-ih letih je eksperimentiral z literaturo, leta 1925 je odšel v Romunijo, kjer je obiskoval gimnazijo. Po končani gimnaziji postane študent na univerzi v Bukarešti, kjer študira francoščino in piše pesmi. V tridesetih letih je objavljen njegov prvi prispevek, sodeloval je s kritiko v raznih časopisih in objavil kritični esej, v katerem napade znane romunske književnike, nato pa istim napiše še pohvalo. Leta 1936 se poroči, leto kasneje se zaposli na gimnaziji v Bukarešti. Dobil je štipendijo za študij v Parizu, zato se vrne v Francijo. Po ponovnem premiku v Romunijo se spet vrne v Francijo, živi v Marseillu, kjer večinoma bere Kafko, Prousta in Dostojevskega. Med letom 1948 in 1949 nastaja Plešasta pevka, ki krstno predstavitev doživi 11. maja 1950, predstavitev nato doživi še 15 njegovih del. Umrli je 28. marca v Parizu.

Kaj je antidrama?

Je moderna dramska vrsta, ki zanika gledališko iluzijo, zavrača posnemanje in negira ustaljene vrednote. Prikazani človek je izgubljen, odtujen, nezmožen komunikacije, le še prezira vredna lutka. Dogajanje je nelogično, brez pravega dejanja in dogodkov, podrejeno naključju, vzročnosti ni več. Zgodbe in replike razpadajo, dialogi postajajo alogični, junaki antijunaki, govorjenje govoričenje, polno asociacij. Značilne so daljše in podrobne didaskalije.

Kam sodi delo in njegov slog pisanja?

Delo sodi v dramatiko 20. stoletja. Dramatiki pogosto mešajo žanre, uporabljajo raznorodne prvine, montažo, tehniko slik, krajšanja, navajanja, spominjanja, notranje monologe, parodirajo. Ionesco je uporabil puhlice in vsakdanje fraze, parafraze rekov in pregovorov, besedne igre, destrukcijo jezika s ponavljanji besed, besede prehajajo v zloge, zlogi v glasove.

Ideja za nastanek antidrame Plešasta pevka ter njen naslov

Ionesco pravi, da se je želel naučiti angleškega jezika. Ob uporabi učbenika je odkrival jezikovne klišeje. Tako je v učbeniku srečal tudi angleški zakonski par Smith, njuno služkinjo Mary in prijatelja Smithovih, zakonca Martin. Ionesco poudarja, da je to delo ni satira na Anglijo, temveč gre za širši, geografsko neomejeni pojav splošne malomeščanske družbe, za katero je značilna avtomatska izpraznjena govorica.

Prvotni naslov je bil Angleško brez težav, njegove variante pa Angleška ura, Ura angleščine. Režiser je pripomnil da ti naslovi preveč omejujejo igro v smislu satire na Angleže, kar ni bil namen antidrame. K temu naslovu je pripomogel slučaj, ko se je igralec, ki je igral gasilca

zmotil in namesto plavalasa učiteljica, rekel plešasta pevka.

Vsebina

Dogajanje je postavljeno v meščanski salon. Glavni motiv je srečanje dveh povprečnih meščanskih družin, glavna tema izpraznjenost družbe. V delu nastopa šest oseb; zakonska para Smith in Martin, služkinja Mary in gasilski poveljnik.

Dramatik nas že na samem začetku preseneti z dokaj dolgim pogovorom med zakoncema Smith, ki se pogovarjata o kosilu in o kakovosti hrane v mestu in izven njega. V nadaljevanju nas ponovno zbega z zgodbo o rodbini Watson, katere vsi člani se imenujejo Bobby, ne glede na to, da je Bobby moško ime.

V drugem prizoru se zakoncema Smith pridruži služkinja Mary, ki je pravkar prišla iz kina in zakoncema pove, da pred vrati stojita zakonca Martin, Elizabeta in Donald, ki sta prišla na večerjo. Gospa Smith naroči Mary naj ju povabi naprej, ona dva pa se gresta preobleči.

Mary v tretjem prizoru okara zakonca Martin, zakaj sta prišla tako pozno.

V četrtem prizoru je opisan pogovor med zakoncema Martin, ki sta prišla na obisk k Smithovim. Medtem, ko se zakonca Smith preoblačita, se Martinova pogovarjata o tem, ali sta se že kdaj srečala in če se morda poznata. Po dolgem usklajevanju določenih krajev in dogodkov ugotovita, da sta vendar mož in žena.

V petem prizoru Mary govori, da je Sherlock Holmes in da sta Elizabeta in Donald zelo srečna. Zakoncema Martin je povedala skrivnost, da Donald ni Donald in Elizabeta ni Elizabeta. To je skušala dokazati s tem, da otrok o katerem je govoril Donald, ni Elizabetina hči, oziroma ne gre za isto osebo. Donaldova hčerkica ima belo oko na desni, rdeče oko pa na levi, Elizabetina hči pa ima rdeče oko na desni in belo na levi.

V sledečem prizoru, gospod Martin mirno reče gospe, da bi se sedaj, ko sta se ponovno našla, potrudila, da se ne bi več izgubila in bi poskušala živeti kot pred neljubim dogodkom. Gospa Martin se je z vsem strinjala.

V sedmem prizoru se Martinovima končno pridružita tudi zakonca Smith. Skupaj se pričnejo pogovarjati o čudnih in nenavadnih stvareh in dogodivščinah. To idilo zmoti zvonec pri vhodnih vratih, ki zazvoni prvič, drugič, tretjič. Gospa Smith tri krat odpre vrata, toda pred vrati ni nikogar. Med vsemi se nato vname polemika, če je res nujno, da je vedno, kadar pozvoni, nekdo pred vrati.

Ko je šel gospod Smith vrata odpret četrtič, se je pred vrati vendarle prikazal gasilski poveljnik, ki je trdil, da je prišel gasit požar. Povabijo ga, naj vstopi, zapletejo se v pogovor. Gasilec jim je pričel pripovedovati najrazličnejše zgodbe, ki bi jih naj sam doživel, nato pa začnejo pripovedovati še vsi ostali. Vse zgodbe so prazne, brez osrednje zgodbe.

V devetem prizoru se jim pridruži Mary, kar zakoncema ni preveč ustrezalo. Gasilec jo prepozna in ko bo pogasil njen ogenj, ki je simbol življenjskega žara, nasprotje vsega, kar predstavljajo Martinovi in Smithovi, bo iz njiju nastala verzija zakoncev.

V desetem prizoru se znebijo Mary, odide pa tudi Gasilec saj ima, kot sam pravi, čez tri četrt ure in šestnajst minut na drugem koncu mesta požar.

V zadnjem prizoru ostaneta družini sami, njihov pogovor je prazen, čeprav veliko govorijo, liki nič ne povedo. Na koncu izgovarjajo le še posamezne črke, zloge. Drama se nato začne znova, razlika je le v tem, da sta zakonca Smith zamenjala vlogo z zakoncema Martin, ki sedita prav tako kot sta sedela Smithova v začetku igre in govorita enako, kakor Smithova v prvem prizoru.

Povzetek

Ob branju Plešaste pevke, iz pogovorov nastopajočih, ne izvemo pravzaprav ničesar, čeprav neprestano govorijo. Potem ko zakonca Martin po dolgem in ponavljanju polnem pogovoru končno prideta do spoznanja da sta mož in žena, Mary pove, da otrok o katerem sta se pogovarjala ni ista oseba. Čudijo se povsem običajnim stvarim ali pa tistim dogodkom, ki so se že zgodili. Ob pripovedovanju gasilčevih zgodb so zaprepadeni, čeprav iz zgodbic ne izvedo ničesar, saj so izpraznjene in brez glavne vsebine. Na koncu se drama začne znova, zakonca Martin nadomestita zakonca Smith, sedita in govorita enako, kot Smithova na začetku igre.